

Nieuwsbrief

Fiscaal Juridische Actualiteiten

Informatiebulletin over de eigen woning en inkomensvoorzieningen

Nummer 215 – augustus 2021

Inhoud

Fiscaal Juridische Signalen

- Onderzoek naar cao-afspraken over RVU's [1](#)
- Ontwikkeling pensioenpremies en internationale benchmarking van beleggingskosten [2](#)
- Onderzoek alternatieve uitkeringsmogelijkheden nabestaandenpensioen [3](#)

Jurisprudentie

- Niet bewezen dat weiland aanhorigheid is [3](#)
 - Rentebestanddeel in uitkering KEW belast omdat niet is voldaan aan de 'tijdklem' [4](#)
 - Uitkeringen goudenhanddrukstamrecht Belgisch ingezetene belast in Nederland [5](#)
 - Conserverende aanslag na emigratie terecht opgelegd? [6](#)
 - Verdeling volgens Boon/Van Loon leidt niet tot een aftrekpost [8](#)
-

Fiscaal Juridische Signalen

Onderzoek naar cao-afspraken over RVU's

Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid koppelt de resultaten van een onderzoek naar cao-afspraken over RVU's terug aan het parlement. Samenvattende conclusie is dat voor een aanzienlijk deel van de werknemers reeds cao-afspraken zijn gemaakt over RVU's.

[Brief van de minister Koolmees van 14 juli 2021, kenmerk 2021-0000112725](#)

In de [motie van de leden Gijs van Dijk en Smeulders](#) is de regering verzocht een inventarisatie uit te voeren naar cao-afspraken over regelingen voor vervroegde uittreding (RVU's) en de eerste signalen van het gebruik. Dat onderzoek is uitgevoerd en minister Koolmees koppelt de resultaten terug aan het parlement. De eerste conclusies samengevat:

- Eind maart zijn voor 27% van de werknemers die onder een cao vallen afspraken gemaakt over een RVU. Dat is voor ongeveer 1,5 miljoen werknemers. Eind juni was dit al voor 35% van de werknemers die onder een cao vallen het geval;
- Voor 60% van deze werknemers met een RVU-afpraak is de doelgroep omschreven. In de meeste andere gevallen moet de doelgroep nog nader worden bepaald;
- Sociale partners nemen de voorwaarden voor de RVU-vrijstelling over. Slechts in 1% van de gevallen is gekozen voor een afwijkende hoogte van de RVU-uitkering. Ook worden er vrijwel geen afspraken gemaakt voor RVU-uitkeringen met een langere uitkeringsduur dan drie jaar;
- Vrijwel alle partijen zijn bekend met de subsidievoorwaarden voor een RVU uit hoofde van de [Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden](#) (MDIEU);
- Ingeschat wordt dat 20% van de werknemers gebruik gaat maken van een RVU;
- In de eerste vier maanden van 2021 hebben 1.447 werknemers een RVU-regeling gekregen.

Belang voor de praktijk

De RVU-vrijstelling is vooral bedoeld om het voor mensen met een zwaar beroep mogelijk te maken voor het bereiken van de AOW-leeftijd uit te treden. Het is een tijdelijke regeling. De regeling geldt alleen voor werknemers die voor 1 januari 2029 AOW-gerechtigd worden. Deze werknemers kunnen in de drie jaar voor het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd van de RVU-vrijstelling gebruik maken. Maar dan moet de cao óf de individuele afspraak tussen werkgever en werknemer daar wel in voorzien.

Ontwikkeling pensioenpremies en internationale benchmarking van beleggingskosten

Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stuurt de rapportage van De Nederlandsche Bank (DNB) over de ontwikkeling van de pensioenpremies naar de Eerste Kamer. Verder informeert hij de Kamer over internationale benchmarking van uitvoeringskosten bij pensioenfondsen.

[Brief van de minister Koolmees van 14 juli 2021, kenmerk 2021-0000112696](#)

Geruime tijd geleden heeft voorganger van minister Koolmees toegezegd om de rapportage door te sturen van De Nederlandsche Bank (DNB) over de ontwikkeling van de pensioenpremies. Daarnaast heeft de minister tijdens het [mondelinge overleg op 9 maart 2021](#) over de herziening van het pensioenstelsel toegezegd om de Eerste Kamer te informeren over internationale benchmarking van uitvoeringskosten bij pensioenfondsen. Beide toezeggingen worden nu nagekomen.

Ontwikkeling pensioenpremies

Uit het onderzoek dat DNB heeft gedaan bij 26 pensioenfondsen blijkt dat de pensioenpremies in de periode 2017 tot en met 2021 gestegen zijn. Ook leert het onderzoek dat in 2021 de werkgeversbijdrage sterker is toegenomen dan in de jaren daarvoor en dat het grootste deel van de pensioenpremiesom voor rekening van de werkgevers komt. Verder wordt aangegeven dat de verdeling van de premie tussen de werkgever en werknemer gebaseerd is op arbeidsvoorwaardelijke afspraken.

Benchmarking* beleggingskosten pensioenfondsen

Bij het Eerste Kamerlid Otten is de indruk ontstaan dat de kosten van Nederlandse pensioenfondsen internationaal gezien relatief hoog zijn. Minister Koolmees heeft onderzoek verricht waarbij hij zich baseert op de informatie en gegevens in het [Mercer CFA Global Pension Index 2020 Report](#). Uit dit rapport blijkt dat landen als Denemarken, Verenigd Koninkrijk en Nederland ten opzichte van het gemiddelde zeer goed scoren wat betreft kosten. Verder geeft hij aan dat Nederlandse pensioenfondsen jaarlijks de vermogens- en pensioenbeheerkosten aan DNB rapporteren. DNB publiceert deze gegevens op haar website.

Koolmees ziet (internationale) benchmarking als een nuttig instrument voor pensioenfondsbesturen maar is van mening dat pensioenfondsbesturen zelf moeten inschatten of benchmarking voldoende waarde heeft bij het nemen van beleggingsbeslissingen.

* Benchmarking is een manier om de prestaties van een organisatie te vergelijken met die van (vergelijkbare) andere organisaties. Het is een diepgaand vergelijkend onderzoek waarbij de bedrijfsprestaties en achterliggende processen worden onderzocht.

Onderzoek alternatieve uitkeringsmogelijkheden nabestaandenpensioen

In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is een onderzoek uitgevoerd of er behoefte is aan andere uitkeringsmogelijkheden dan een gelijkblijvende levenslange uitkering van nabestaandenpensioen bij overlijden voor de pensioeningangsdatum.

Rapport Alternatieven in het uitkeringsritme van het nabestaandenpensioen

Omdat geen informatie over de behoefte naar alternatieve uitkeringsmogelijkheden van een nabestaandenpensioen bekend is, zijn met 16 nabestaanden en met 6 adviseurs gesprekken gevoerd. In deze gesprekken zijn 4 varianten op de levenslange gelijkblijvende uitkering voorgelegd:

- Het volledige bedrag ineens uitkeren;
- Een hoog-laag opzet;
- Een tijdelijke uitkering over bijvoorbeeld 5 of 10 jaren, en
- Een percentage ineens (10%), het restant als levenslange uitkering.

De reacties van de nabestaanden zijn dat zij tevreden zijn met de huidige afspraak van een levenslange uitkering want dat geeft hen zekerheid en rust. Ten aanzien van de alternatieven zijn de nabestaanden geneigd te kiezen voor een variant met een levenslange uitkering omdat die voor hen de meeste zekerheid geeft. De keuzes voor een van de voorgelegde alternatieven worden verder beïnvloed door het wel of niet hebben van (jonge) kinderen, de tijd tot aan hun eigen pensioenleeftijd, het hebben van (hypothecaire) schulden, wel of geen eigen inkomen en de hoogte van het nabestaandenpensioen.

De adviseurs vinden het een goed idee om alle mogelijkheden aan te bieden met uitzondering van het volledige bedrag ineens omdat dit de meeste flexibiliteit geeft. Verder onderschrijven zij de opvattingen van de nabestaanden en pleiten voor het moeten inwinnen van advies.

Belang voor de praktijk

Wij merken op dat de hoog-laag opzet nu al mogelijk is op basis van [art. 18d lid 1 onderdeel b Wet LB](#). Op 12 januari 2021 heeft de Eerste Kamer de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen aangenomen. In deze wet wordt het met ingang van 1 januari 2022 onder voorwaarden mogelijk om van het ouderdomspensioenvermogen maximaal 10% ineens op te nemen. Wellicht kan deze mogelijkheid ook voor het nabestaandenpensioen worden toegestaan. Tot slot willen wij nog opmerken dat het de vraag is of de uitkomsten van het onderzoek een representatief beeld geven gezien het aantal geconsulteerde nabestaanden en adviseurs.

Jurisprudentie

Niet bewezen dat weiland aanhorigheid is

Eiser maakt niet aannemelijk dat in dit geval een perceel grond, een weiland, tot de eigen woning behoort. De financieringsrente is dan niet aftrekbaar.

Rechtbank Noord-Nederland 2 februari 2021, ECLI:NL:RBNNE:2021:293

Man en vrouw kopen in 2015 een woning met een stuk grasland. Voor de berekening van de verschuldigde overdrachtsbelasting geven zij aan dat een gedeelte van de bij de woning behorende grond ter grootte van 20.000 m² niet is te kwalificeren als behorende bij de woning maar als cultuurgrond/weiland. De waarde hiervan wordt getaxeerd op € 80.000. Bij de aangifte inkomstenbelasting en het bepalen van de renteaftrek stelt de man dat de situatie toch anders is dan hij voor de aangifte overdrachtsbelasting had opgegeven.

Naar zijn mening moet van het perceel grond een stuk van 17.000 m2 worden aangemerkt als een tot de eigen woning behorende aanhorigheid. Ter verweer voert hij aan dat:

- er sprake is van één kadastraal perceel;
- het een geheel aansluitend en omheind perceel is; en
- het stuk grasland als achtertuin beschouwd moet worden, omdat vanaf het begin het de intentie is geweest om het grasland als zodanig in te richten.

Er zijn twee overkappingen geplaatst aan het begin en het einde van het grasland. Verder hebben man en vrouw steeds het gras gemaaid en heeft er een paaltje op gestaan dat door de kinderen werd gebruikt voor schietoefeningen.

De rechtbank is van mening dat de man niet aan zijn bewijslast voldoet. Dat de oorspronkelijke verklaring ten aanzien van 17.000 m2 van deze 2 hectare grond (achteraf) gezien niet juist zou zijn, toont de man ondanks de aangevoerde argumenten niet met voldoende (concreet) bewijs aan.

Belang voor de praktijk

[Art. 3.111 lid 1 Wet IB2001](#) bepaalt dat als eigen woning mede wordt beschouwd de 'daartoe behorende aanhorigheden,' Volgens vaste jurisprudentie is sprake van een aanhorigheid als een perceel behoort bij de eigen woning, daarbij in gebruik is en daaraan dienstbaar is.

In een andere gerechtelijke procedure uit december 2020 ([Hof Den Bosch 31 december 2020, ECLI:NL:GHSHE:2020:4057](#)) was de kwalificatie van een stuk weiland ook in geding. In die procedure was een weiland gekocht ter behoud van het vrije uitzicht vanuit de eigen woning. Volgens het hof kon het weiland in dat geval niet als aanhorigheid worden beschouwd omdat geen sprake kon zijn van dienstbaarheid aan de eigen woning.

Rentebestanddeel in uitkering KEW is belastbaar inkomen omdat niet voldaan is aan de 'tijdklem'

De rechtbank oordeelt dat het rentebestanddeel in een KEW in 2016 is belast omdat niet aan de eis van tenminste 15 jaar jaarlijks premie betalen is voldaan. Het feit dat deze eis per 1 april 2017 is afgeschaft is niet van belang.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 22 juli 2021, ECLI:NL:RBZWB:2021:3702](#)

Een man heeft ter aflossing van zijn hypothecaire lening voor zijn woning een kapitaalverzekering eigen woning (KEW) gesloten. Bij de verkoop van deze woning komt de KEW in 2016 tot uitkering. Hij heeft op dat moment al een nieuwe eigen woning met eigenwoningschuld. De kapitaaluitkering van de KEW bedraagt € 11.470. Hierin zit een rentebestanddeel van € 2.054. De kapitaaluitkering wordt geheel gebruikt voor aflossing van de lening. Tot 1 april 2017 gold de voorwaarde dat er ten minste 15 jaren jaarlijks premie moest zijn betaald om recht te hebben op de uitkeringsvrijstelling. Omdat niet aan deze voorwaarde is voldaan, is het rentebestanddeel terecht tot het belastbare inkomen gerekend.

Belang voor de praktijk

Deze KEW is tot uitkering gekomen vóór 1 april 2017 toen de tijdklemmen nog golden. De uitspraak is daarom niet van belang voor de praktijk van vandaag.

De voorwaarden voor een belastingvrije uitkering uit een KEW (en spaarrekening eigen woning (SEW) en beleggingsrecht eigen woning (BEW)) zijn legio. Hieronder zetten wij op de hoofdlijnen uiteen wanneer het rentebestanddeel wel onbelast kan worden genoten.

Er is sprake van een belastbaar rentebestanddeel als de uitkering groter is dan de som van de betaalde premies. Welke premies tellen mee? In [art. 10bis.4 lid 7 Wet IB 2001](#) is bepaald dat premies voor een uitkering bij overlijden tot driemaal het kapitaal bij leven meetellen. In het [Besluit Kapitaalverzekering eigen woning enz. van 15 mei 2017, nr. 2017-81019, onderdeel 3.3](#) is bepaald dat de premie voor een periodieke uitkering bij arbeidsongeschiktheid niet maar de opslag voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wel meetelt als premie.

Als de verzekering op de overeengekomen einddatum tot uitkering komt, of bij een eerdere afkoop, wordt getoetst of het rentebestanddeel in de uitkering onbelast kan zijn. Daarvoor moet aan alle in [art. 10bis.6 lid 1 Wet IB 2001](#) staande voorwaarden worden voldaan:

- 1) De uitkering is niet meer dan € 171.000 (2021). Dit bedrag wordt jaarlijks aangepast.

- a) Heeft de belastingplichtige een partner? Dan kan als aan de voorwaarden van [art. 10bis.11a Wet IB 2001](#) wordt voldaan de partner ook een beroep doen op de uitkeringsvrijstelling, ook als deze juridisch niet gerechtigd is tot een deel van de uitkering.
 - b) Heeft de belastingplichtige eerder gebruik gemaakt van de uitkeringsvrijstelling van een KEW, SEW, BEW of een kapitaalverzekering waarvoor het regime van de Brede Herwaardering geldt (1992-2000), dan komt het voor die uitkering gebruikte deel van de uitkeringsvrijstelling op basis van [art. 10bis.6 lid 3 Wet IB 2001](#) in mindering op de maximale uitkeringsvrijstelling van € 171.000.
 - c) Ten slotte bepaalt [art. 10bis.6 lid 4 Wet IB 2001](#) dat de uitkeringsvrijstelling nooit meer is dan de feitelijke eigenwoningschuld.
- 2) De uitkering is gebruikt voor aflossing van de eigenwoningschuld.
 De uitkering uit een KEW moet zoveel als mogelijk is, worden gebruikt voor aflossing van de eigenwoningschuld. Is er een restschuld dan mag die ook met de KEW-uitkering zoveel als mogelijk worden afgelost. De uitkeringsvrijstelling is geheel niet van toepassing als met de uitkering de eigenwoningschuld slechts gedeeltelijk wordt afgelost en met het andere deel van de uitkering bijvoorbeeld de hypotheekrente, boeterente of aankoop-, verbeterings- of onderhoudskosten worden betaald. De Belastingdienst heeft dit in [Vragen en antwoorden 9 tot en met 13](#) duidelijk gemaakt. Is er na het aflossen van de volledige eigenwoningschuld nog een deel van de uitkering over dan is dat ter vrije besteding. Echter, de uitkeringsvrijstelling is in dat geval alléén van toepassing tot het bedrag van de volledig afgeloste eigenwoningschuld. Over het rentebestanddeel in het meerdere moet de belastingplichtige wél inkomstenbelasting betalen.
 De aflossingsvoorwaarde geldt overigens niet als de belastingplichtige geen eigen woning meer heeft en de verzekering daarom tot uitkering is gekomen of geacht is tot uitkering te zijn gekomen. In deze zaak had de belastingplichtige wel al een nieuwe woning.
- 3) Voor de verzekering is jaarlijks premie betaald.
 Als er tussen de ingangsdatum en de uitkeringsdatum jaarlijks premies zijn betaald dan is aan deze voorwaarde voldaan. Is vóór 1 april 2017 in de overeenkomst een tijdelijke duur premiebetaling van ten minste 15 jaren overeengekomen dan wordt ook aan de voorwaarde voldaan. Wordt na 1 april 2017 de duur premiebetaling verkort met een ongewijzigde einddatum dan wordt niet aan deze voorwaarde voldaan. Aan deze voorwaarde wordt alsnog voldaan als de einddatum van de verzekering vervroegd wordt naar de einddatum van de ingekorte duur premiebetaling. Zie hiervoor de [Vragen en antwoorden 5, 6 en 7](#).
- 4) De hoogst betaalde premie is niet meer geweest dan tienmaal de laagstbetaalde premie.
 Voor de toets van deze voorwaarde wordt gekeken naar contractjaren en niet naar kalenderjaren. Voor de omvang van een premie is het in de inleiding genoemde van toepassing. Ook wordt een premie in een contractjaar betaald verondersteld als deze niet op de premievervaldag maar na een gebruikelijk incassotraject alsnog is betaald. In aanvulling hierop wordt in het [Besluit onder 3.1.1 tot en met 3.1.9](#) nog een negental situaties beschreven die onder de daargenoemde voorwaarden niet leiden tot een overschrijding van de bandbreedte. Daarvan zijn twee veel voorkomende:
- a) Als sprake is van een incidentele en onbewuste fout dan mag de bandbreedte 11:1, zie [onderdeel 3.1.1 van het Besluit](#).
 - b) Als gevolg van, kort verwoord, het aflopen van een rentevast periode aldus [onderdeel 3.1.2 van het Besluit](#) kan de bandbreedte onbeperkt worden aangepast als dat het gevolg is van de renteaanpassing.

Uitkeringen goudenhanddrukstamrecht Belgisch ingezetene belast in Nederland

Rechtbank Zeeland-West-Brabant oordeelt dat Nederland mag heffen over de uitkeringen van een goudenhanddrukstamrecht van een Belgisch ingezetene. Het heffingsrecht is in dit geval aan Nederland toegewezen op grond van het pensioenartikel uit het belastingverdrag dat Nederland en België hebben gesloten.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 15 juli 2021, ECLI:NL:RBZWB:2021:3567](#)

Een man ontvangt in 2010 een ontslagvergoeding van zijn werkgever. Hij bedingt hiervoor een goudenhanddrukstamrecht bij zijn eigen bv. Op 1 juli 2014 verhuist hij naar België. De man ontvangt na zijn

emigratie in 2014 nog meerdere periodieke uitkeringen en een afkoopsom van de bv. In geschil voor Rechtbank Zeeland-West-Brabant is of het tussen Nederland en België gesloten belastingverdrag het heffingsrecht toewijst aan Nederland of België.

De belastinginspecteur is van mening dat zowel de periodieke uitkeringen als de afkoopsom onder het pensioenartikel ([art. 18 Verdrag](#)) vallen en dat Nederland daarom volledig heffingsbevoegd is. De man stelt daarentegen dat de afkoopsom onder het restartikel valt ([art. 21 Verdrag](#)). De periodieke uitkeringen vallen volgens hem wel onder het pensioenartikel maar omdat deze in totaal minder bedragen dan € 25.000 mag Nederland hier niet over heffen ([art. 18 lid 2 laatste volzin Verdrag](#)). De rechtbank oordeelt dat alle periodieke uitkeringen én de afkoopsom onder het pensioenartikel vallen. Nederland is daarmee volledig heffingsbevoegd. Het gelijk is aan de inspecteur.

Belang voor de praktijk

Hier is iets bijzonders aan de hand. Normaal gesproken vallen namelijk de uitkeringen uit een goudenhanddrukstamrecht helemaal niet onder het pensioenartikel, maar onder het verdragsartikel over niet-zelfstandige arbeid. Hier zou dat dan zijn [art. 15 Verdrag](#). Dit artikel is echter niet van toepassing op goudenhanddrukstamrechtuitkeringen als de ontslagvergoeding is afgestemd op en ertoe strekt te voorzien in de behoefte aan levensonderhoud vanaf de datum van beëindiging van de dienstbetrekking tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd ('overbruggingspensioen'). Hetzelfde geldt als de ontslagvergoeding is toegekend als verbetering van onvoldoende pensioenrechten. Uit de uitspraak van de rechtbank blijkt dat dit karakter van de ontslagvergoeding kennelijk niet ter discussie staat. Exit [art. 15 Verdrag](#).

Het is niet duidelijk of de ontslagvergoeding nu is gegeven voor overbruggingsinkomen of als verbetering van onvoldoende pensioenrechten (of misschien wel voor beide). Als de ontslagvergoeding is gegeven als overbruggingsinkomen roept dat de vraag op of de ontslagvergoeding dan misschien kwalificeert als een regeling voor vervroegde uittreding (RVU; [art. 32ba Wet LB 1964](#)). Als dat het geval is, is er over het rendement in het stamrecht eveneens de RVU-strafheffing (52%) verschuldigd. In de uitspraak wordt hier niets over gezegd. Overigens, als de ontslagvergoeding in 2010 niet is gekwalificeerd als RVU – al dan niet terecht – dan kan die kwalificatie nu niet alsnog ter discussie worden gesteld.

De man heeft na emigratie zijn stamrecht afgekocht. Dat hij dit nog in 2014 heeft gedaan, is niet toevallig. In dat jaar – en alléén in dat jaar – gold namelijk de zogeheten 80%-regeling ([art. 39f lid 3 Wet LB 1964 \(tekst 2014\)](#)). Deze regeling hield in dat bij volledige afkoop slechts 80% van de aanspraak in de heffing werd betrokken.

Sinds 2014 geldt afkoop van een goudenhanddrukstamrecht niet meer als een fiscaalrechtelijk verboden handeling. Dit houdt in dat er bij afkoop sindsdien geen revisierente meer in rekening wordt gebracht. Ook gedeeltelijke afkoop behoort sinds 2014 tot de mogelijkheden. Vóór 2014 werd bij gedeeltelijke afkoop het gehele stamrecht in de heffing betrokken.

Buitengewoon vervelend voor de man is dat Nederland niet een exclusief heffingsrecht heeft. België mag namelijk óók heffen en doet dat ook. België verleent daarbij geen tegemoetkoming ter voorkoming van dubbele belastingheffing. En Nederland heeft evenmin een verplichting om een voorkoming te geven voor de inkomstenbestanddelen waarvan het heffingsrecht aan Nederland is toegewezen. Dat is nogal bijzonder omdat het doel van een belastingverdrag nu juist is dubbele heffing te voorkomen. De oplossing is dat er in België een onderlinge overlegprocedure wordt opgestart.

Conserverende aanslag na emigratie terecht opgelegd?

De rechtbank geeft aan dat de grondslag van een conserverende aanslag niet gelijk is aan die van een (navorderings)aanslag. Het feit dat een afkoopsom van een lijfrente in een aanslag is opgenomen is niet van belang bij de beantwoording van de vraag of een conserverende aanslag terecht is opgelegd.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 23 juni 2021, ECLI:NL:RBZWB:2021:3159](#)

Een man emigreert in maart 2015 naar Oostenrijk. Tot aan het moment van emigratie geniet hij inkomen in Nederland. Na emigratie geniet hij loon in Oostenrijk. Tot zijn bezittingen behoort een lijfrenteverzekering in de zin van [art. 3.125 Wet IB 2001](#) die de man na emigratie afkoopt.

Bij zijn aangifte over 2015 voor de (Nederlandse) inkomstenbelasting geeft hij het Oostenrijkse inkomen niet op juiste wijze aan. De inspecteur constateert dat de man meer belasting terugkrijgt dan waar hij recht op heeft en legt in 2018 een navorderingsaanslag op. Vervolgens legt de inspecteur op 15 november 2018 voor de lijfrenteaanspraak op emigratiedatum een conserverende aanslag op en brengt hij revisierente in rekening. De man is van mening dat de conserverende aanslag ten onrechte is opgelegd omdat de afkoop van de lijfrente al in de aanslag inkomstenbelasting is opgenomen en legt de zaak voor aan de rechter.

Het standpunt van de man dat er geen conserverende aanslag kan worden opgelegd omdat de afkoop van de lijfrente al in de aanslag is begrepen, is volgens de rechter niet juist. Voor het opleggen van de conserverende aanslag is het tijdstip dat onmiddellijk voorafgaat aan de emigratie van belang en niet de omstandigheid dat de lijfrentepolis ná emigratie is afgekocht ([art. 3.136 Wet IB 2001](#)). Omdat de grondslag van een conserverende aanslag een andere is dan de afkoopsom is het niet relevant dat de afkoopsom al in de aanslag begrepen is. De conserverende aanslag is terecht opgelegd.

Voorts constateert de rechtbank dat er geen sprake is van een dubbele belastingheffing over de afkoopsom van de lijfrente. De Nederlandse uitvoerder heeft weliswaar loonheffing ingehouden maar die is verrekend bij de bepaling van de (navorderings)aanslag. Per saldo is de afkoopsom dus niet belast in het aanslagtraject. Uit hoofde van de conserverende aanslag is bij afkoop wel inkomstenbelasting en revisierente verschuldigd.

Belang voor de praktijk

In het jaar van emigratie moet een zogenoemd M-biljet worden gebruikt voor de (slot)aangifte inkomstenbelasting. Het M-biljet deelt het jaar van emigratie op in twee periodes: de periode voor emigratie waarin de indiener binnenlands belastingplichtige is en de periode na emigratie waarin de indiener buitenlands belastingplichtige is.

Onderdeel van het M-biljet bij emigratie is het opgeven van te conserveren inkomen. Op het te conserveren inkomen rust nog een belastingclaim waarover, onder voorwaarden, Nederlandse inkomstenbelasting verschuldigd is na emigratie. Aan de hand van de opgave kan de Belastingdienst een conserverende aanslag opleggen. Voor de conserverende aanslag wordt in principe uitstel van betaling verleend. Invordering vindt slechts plaats bij bepaalde (verboden) fiscale handelingen.

Een conserverende aanslag is mogelijk voor de volgende bestanddelen:

- Kapitaalverzekering eigen woning (KEW), spaarrekening eigen woning (SEW) of beleggingsrecht eigen woning (BEW)
- Lijfrenteaanspraken
- Pensioenaanspraken
- Aanmerkelijk belang

Conserverende aanslag KEW, SEW en BEW

Een conserverende aanslag voor een KEW, SEW of BEW ([art. 10bis.4 lid 4 en 9 Wet IB 2001](#)) zal in de praktijk niet vaak voorkomen. Als de eigen woning (nog) niet is verkocht op het moment van emigratie moet in het M-biljet als waarde in het economische verkeer op het moment van emigratie verminderd met de totale inleg worden opgegeven. De conserverende aanslag ziet echter alleen die situaties waarbij de waarde hoger is dan de vrijstelling van [art. 10bis.6 lid 1 Wet IB 2001](#), in 2021 € 171.000.

Meer informatie over de conserverende aanslag is te vinden op de [website](#) van de Belastingdienst.

Verdeling volgens Boon/Van Loon leidt niet tot een aftrekpost

Geen aftrek voor het deel van het pensioen dat rechtstreeks door de verzekeraar wordt betaald aan de ex-echtgenote.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 18 juni 2021, ECLI:NL:RBZWB:2021:3022](#)

Een man woont in het buitenland en ontvangt in 2017 een ouderdomspensioen uit Nederland. De pensioenverzekeraar Nationale-Nederlanden betaalt -- rechtstreeks een deel van de netto uitkering aan zijn ex-vrouw in verband met de (Boon/Van Loon) afspraken die zijn gemaakt bij de echtscheiding. De belastinginspecteur is van mening dat de pensioenuitkeringen volledig belast zijn bij de man. De man is van mening dat de bedragen die zijn doorbetaald aan zijn ex in aftrek mogen worden gebracht. Ter argumentatie voert hij aan dat de vrouw een zelfstandig vermogensrecht heeft jegens de verzekeraar en dat daarom het aan haar uitbetaalde deel in mindering mag worden gebracht op zijn inkomen uit werk en woning.

De inspecteur en de rechtbank zien niet in waarom sprake zou zijn van een zelfstandig vermogensrecht. Uit de overgelegde 'Boon/Van Loon-brief' van Nationale-Nederlanden volgt dat in ieder geval niet. In de betreffende brief is enkel de waarde van het aan de ex-partner toekomende deel van de opgebouwde pensioenrechten en het daarbij behorende uitgestelde ouderdomspensioen berekend. Dit is niets meer of minder dan een vastlegging van hetgeen de man aan zijn ex is verschuldigd, uit hoofde van pensioenverrekening op grond van het Boon/Van Loon-arrest ([HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271](#)). De betalingen kwalificeren volgens inspecteur en rechtbank wél als alimentatie. Omdat de man niet-kwalificerend buitenlands belastingplichtige is mag hij geen partneralimentatie aftrekken. De betalingen aan de vrouw komen niet voor aftrek in aanmerking.

Het standpunt van de inspecteur wijkt af van het standpunt dat hij innam bij de aangifte van de man over 2014. Bij de uitspraak van de inspecteur naar aanleiding van het bezwaar dat de man over de aangifte van dat jaar indiende staat vermeld: *'Ik zal rekening houden met het bedrag ad € 7.831 dat volgens u aan mevr. [X] toekomt.'* De man doet een beroep op het vertrouwensbeginsel. Hij is van mening dat deze uitspraak bij hem het vertrouwen heeft gewekt dat de aftrek gehonoreerd zou worden. De rechtbank geeft hem hierin gelijk. De uitspraak van de inspecteur kan de indruk wekken dat sprake is van een bewuste standpuntinname. Daarom is sprake van opgewekt vertrouwen. Dit kan niet met terugwerkende kracht worden opgezegd. Het nieuwe standpunt van de inspecteur kan pas gaan gelden vanaf het moment dat het opgewekt vertrouwen met zoveel worden door hem is opgezegd (in dit geval per augustus 2020). Voor 2017 moet het aan de vrouw betaalde bedrag dan ook in aftrek worden toegelaten.

Belang voor de praktijk

Een kwalificerend buitenlands belastingplichtige mag gebruik maken van dezelfde aftrekposten en heffingskortingen als inwoners van Nederland. Wie als kwalificerend buitenlands belastingplichtige wordt aangemerkt is te lezen in [art. 7.8 lid 6 Wet IB 2001](#). Het moet daarbij gaan om een inwoner in een ander EU-land, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland, Zwitserland, Bonaire, Sint Eustatius of Saba, die ten minste over minimaal 90% van het inkomen belasting betaalt in Nederland. Was de man kwalificerend buitenlands belastingplichtige geweest dan had hij zonder meer de aan de vrouw doorbetaalde pensioenuitkeringen kunnen aftrekken als alimentatie op grond van [art. 7.8 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001](#).

Bij het nemen van beslissingen is de Belastingdienst niet alleen gebonden aan geschreven (belasting)wetgeving, maar ook aan ongeschreven rechtsregels: de zogenaamde algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Een voorbeeld van een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur is het vertrouwensbeginsel. Een belastingplichtige kan naar aanleiding van een uitspraak van de inspecteur of een andere medewerker van de Belastingdienst een bepaalde positieve uitkomst verwachten. Hierbij is het van belang om duidelijk te krijgen op welke wijze de uitlating heeft plaatsgevonden. Het mag duidelijk zijn dat naar mate de uitlatingen van de Belastingdienst stelliger zijn de kans op een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel toeneemt. Het is aan de belastingplichtige om dit overtuigend aan te tonen. Een rechter zal een beroep op het vertrouwensbeginsel honoreren, ook als dit een uitkomst tot gevolg heeft die in strijd is met de belastingwetgeving.

Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten

De Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten wordt verzorgd door Nationale-Nederlanden Bank en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij.

Redactie

Ferd Beukers
Gerda Lagarde
Maarten van Mierlo
Ruben Stam

Wilt u opgenomen worden op de verzendlijst of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een e-mail naar fja@nn.nl.

Voor eventuele onjuistheden aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.

© 2021 Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten - Nationale-Nederlanden